

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate lesv Doctoris
Theologi Architectvra Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniæ Agrippinæ, 1653

Articvlvs I. Titulus Architecti, qui conuenit omnibus Christianis, sed signatè
Concionatoribus sancitur formulis loquutionum Sacrarum Christi &
Apostolorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

OPVSCVLVM I.
ARCHITECTVS
CHRISTIANVS

*Sacer. Spiritualis. Mysticus.
Tropologicus.*

S E R M O I.

Amator veræ Sapientiæ & Virtutis Christianæ
studiosus sit oportet

ARCHITECTVS.

*Ædificate alterutrum, sicut & facitis.
Ad Theſſal. v. ii.*

ARTICVLVS I.

TITVLVS ARCHITECTI

*Qui conuenit omnibus Christianis, sed ſignatè Concionatoribus,
ſancitur formulis loquutionum ſacrarum Chriſti
& Apoſtolorum.*

Academici Christiani.

MATOR veræ ſapientiæ, & virtutis Chri-
ſtianiæ ſtudiosus ac cultor, ad quem ſer-
mones noſtri diriguntur in hac Adole-
ſcentum Virorumque Academicorum ex-
cedrâ, cùm minimè contentus aridâ qua-
dam,

ARCHITECTVS CHRISTIANVS. 7

dam, steriliq̄ue rerum variarum cognitione, fructuo-
sâ aliâ, & in opus prodeunte scientiâ excellere debeat:
in hac autem principem facilè locum habeat **ÆDIFI-
CATORIA**, seu **ARCHITECTVRA**; hanc, sed vulgari il-
lâ multo nobiliorem, nec generis humani Domino in-
dignam debet imprimis excolere. **ARCHITECTVS**
itaque sit oportet, sed **CHRISTIANVS** ille **ACADEMI-
CVS**, quem, & *Grammaticum & Philosophum, & Medi-
cum, & Iurisconsultum, & Militem, & vniuersè, Artificem*
Christianum, non nominari solùm, sed etiam esse de-
bere, diuersis dissertationibus, & libris, demonstraui-
mus. Quàm verè autem Titulus iste Sapientiæ Amatori
conueniat, illæ imprimis ostendunt loquutionum
formulæ, quibus veræ Sapientiæ Magister suos Audi-
tores, & Discipulos structori comparare, vel ipso-
rum moitiones, actionesq̄ue ad Architectonicæ nor-
mam consuevit exigere: quales passim in Diuino volu-
mine occurrunt.

CHRISTVS imprimis Auditorem, factoremq̄ue
verborum suorum, dicit similem Viro Sipienti, qui
ædificauit domum suam supra petram: audientem au-
tem, & non operantem stulto ædificanti super arenam.
Matth. vii. 24. & Luc. vi. 48. Itaque vtrumq; insinuat ef-
se Architectum: illumbonum, hunc malū. Alio tempore
& loco, ad perfectionem virtutum Evangelicam, eiusq;,
apicem præproperè temereq̄ue contendentem, abs-
que maturâ deliberatione, ac præparatione debita,
confert cum homine volente turrin ædificare, nec
prius impendiorum, sumptuumq̄ue rationes ineunte:
cui deinde dicatur: *Hic homo capit ædificare, & non potuit
consummare* Lucæ xiv. 30. Cùm de profectu in fide ac
virtutum studio differeret Lucas Historicus in Actibus
Apostolicis, compendio multa includens, cap. ix. aie-
bat: *Ecclesia per totam Iudæam & Galileam & Samariam ha-*

bebat pacem, & *ÆDIFICABATUR*, ambulans in timore Domini, & consolatione Sancti Spiritus replebatur. Vbi *Ædificandi* verbum, Græcè, *ὁδοποιεῖν*, architectonicum, significat, tum spirituale quoddam incrementum, ex mutuâ doctrina atque exemplis, tanquam lapidibus, tum propagationem externam: quomodo Ecclesia rectè tunc dici potuit *ædificari*. Istiusmodi *Ædificandi* metaphora sunt frequentes apud Paulum Apostolum, qui ijs delectatus videtur: & sumit illas, tum in bonam, tum in malam partem, sicut *Ædificatores* sunt boni & mali, *Architecti* Sapientes & insipientes, *structores* periti & imperiti.

Epistola I. ad Corinthios cap. VIII. I. *Scientia*, inquit Apostolus, *inflatur*, *Caritas* verò *ædificat*. Quod quidem commodè referri potest ad illos, in quibus est *Caritas*, tanquam *Arts* architectonica in Artifice. Est autem in eo antithesis, quod *scientia*, quatenus *Caritate* destituitur, tumorem pariat, hominum vitio, qui *Sapientia* abutuntur sua, vt *scientiam* suam *æstimant*: *Caritas* verò vitam adferat, vt loquitur Irenæus, lib. II. c. 45. & solidum quidpiam ac stabile largiatur, dum nimirum *Ædificium* spirituale extruit. Igitur qui *Caritatem* habet, est *Architectus* spiritualis. Præterea, referri potest idem ad proximos, quos *Caritas* erudit, & Christianis præceptis informat, quodque inde consequitur, ad religionis ac pieratis studium inflammat: quod est *Ædificare*; cum ex sola *scientia* oriatur tumor, aliorumque, & maxime, paruulorum, & rudium contemptus, quod illorum salus vel negligitur, vel, quod est multo deterius, contemnitur, vt monet Pauli Interpretes egregius Benedictus Iustinianus. Eâdem in Epistolâ & capite, Apostolus ita scribit: *Si quis viderit eum, qui habet scientiam in idolo recumbentem, nonne conscientia eius, cum sit infirma, Ædificabitur ad manducandum idolothyta*: Vbi vocabu-

ARCHITECTVS CHRISTIANVS. 9

cabulum architectonicum, *Ædificabitur*, *διχοδομηθήσεται*,
 necessariò in malam partem accipitur, cùm significet,
 ad scelus provocari istud cernentem, & quodam-
 modo falsa opinione imbui, quod fas sit Christianis
 liberè vesci ijs, quæ falsis Dijs immolantur.

ARTICVLVS II.

ARCHITECTVS

*Propheta, Ecclesiastes, Catechista, Linguis loquens,
 Doctor fidelium.*

QVI prophetat, inquit Paulus Apostolus, I. Corinth.
XIV. 4. hominibus loquitur ad *ÆDIFICATIONEM*, id
 est, quæ auditores promoueat in cognitione & studio
 pietatis: & *exhortationem*, & *consolationem*. *Qui loquitur*
linguâ, semetipsum *ÆDIFICAT*; hoc est, sibi prodest. *Qui*
autem prophetat, Ecclesiam DEI *ÆDIFICAT*, id est, fi-
 delium multitudini singularem eximiamque; adfert
 vtilitatem. *Volo autem omnes vos loqui linguis, magis autem*
prophetare. Nam maior est, qui prophetat, quàm qui loquitur
linguis, nisi fortè interpretetur, vt Ecclesia *Ædificationem*
accipiat, id est, inde capiat emolumentum in fide, & mo-
rum honestate, seu disciplinâ religionis Christianæ.
 Hisce verbis varios designat Paulus Apostolus Archi-
 tectos Christianos. Et primus inter eos nominatur, qui
 prophetat: is enim hominibus loquitur ad *ædificationem*.
 Non intelligitur autem *Prophetæ* nomine is, qui futura
 prædicit, vel abdita, occultaque patefacit, vt commu-
 niter accipi solet istud vocabulum; sed qui docet, ac
 Diuina mysteria explicat; qualis est *Doctor Theologiæ*
 in cathedrâ, *Ecclesiastes* in suggestu, *Catechista* in a-
 gro, vel foro. Hi enim, ex obseruatione Diuorum Am-
 brosiij & Anselmi, *Apostoli mentem explicantium,*